

TORSTEN SÖDERBERGS STIFTELSE 2025

Torsten Söderbergs Stiftelse har till ändamål att främja vetenskaplig forskning och vetenskaplig undervisnings- eller studieverksamhet av landsgagnelig innebörd varvid företrädesvis de ekonomiska, medicinska och rättsvetenskapliga områdena skall komma ifråga.

Donatorerna makarna Torsten och Wanja Söderberg (f. Aminoff) i Versailles.

Torsten Söderbergs Stiftelses verksamhet under 2025

Denna skrift ger en bild av stiftelsens verksamhet genom att lyfta fram några av 2025 års händelser och satsningar. Torsten Söderbergs Stiftelse främjar vetenskaplig forskning och undervisning genom betydande initiativ och anslag till forskningsprojekt inom medicin, ekonomi, rättsvetenskap och andra områden. Besluten utgår från donatorernas intentioner och projektens kvalitet.

Den framgångsrika satsningen på Torsten Söderbergs Akademiprofessurer i medicin i samarbete med Kungl. Vetenskapsakademien fortsätter. Akademiprofessorerna främjar internationellt ledande medicinsk forskning och möjliggör för innehavarna att under fem år fullt ut fokusera på forskning vid svensk medicinsk fakultet. Fem Torsten Söderbergs Akademiprofessurer löper parallellt och finansieras var och en med 10 miljoner kronor.

Att företag används för att begå brott utgör ett allt större problem. Bekämpning av ekonomisk brottslighet och brott som begås genom företagande står i fokus för två av stiftelsens forskningssatsningar under 2025.

Tekniska museet gör sin största utställningsatsning någonsin, en ny basutställning för att åskådliggöra det moderna Sveriges framväxt: Teknikframtider – det moderna Sveriges födelse. Stiftelsens donation till satsningen fördjupar ett perspektiv som ofta saknas: handelns stora betydelse för teknisk utveckling.

På senare år har stiftelsen på olika sätt stärkt forskningssamarbeten mellan svenska och ukrainska institutioner. Ett exempel är Armémuseums och Riksarkivets välbesökta utställning Korsvägar: Sverige – Ukraina under 1000 år, där Torsten Söderbergs Stiftelse var huvudfinansierare. Utställningen som avslutades under hösten synliggjorde inte bara ländernas gemensamma historia utan skapade också en plattform för framtida samverkan mellan de trettiotal institutioner från båda länder som medverkade. Torsten Söderbergs Stiftelse beslutade under hösten att stödja ett multidisciplinärt forskningsprojekt med koppling till prinsessan Ingegerd av Kyiv. Det genomförs i samverkan mellan Västsvensk arkeologi, Göteborgs universitet, världsarvet St Sophia of Kyiv National Conservation Area, Centrum för paleogenetik vid Stockholms universitet samt Lödöse museum.

Det internationella priset Stockholmspriset i Kriminologi firade sitt 20-årsjubileum. Priset och pristagarnas forskning har därför särskilt lyfts fram under året. Bakom priset, som delades ut första gången år 2006, står Stiftelsen för Stockholmspriset i Kriminologi som grundats av Torsten Söderbergs Stiftelse och svenska staten.

Torsten Söderbergs Stiftelse ser fram emot att fortsätta stödja vetenskaplig forskning och undervisning och bidra till samhällsutvecklingen.

Välkommen att läsa mer om några av de intressanta forskningssatsningar som gjordes under år 2025 på följande sidor!

Importen av sällsynta jordartsmetaller – en svensk akilleshäls?

Sverige är höggradigt importberoende av sällsynta jordartsmetaller. Världsproduktionen av metallerna domineras av Kina som begränsar exporten av geopolitiska skäl. Hur känsliga är svenska företag för kinesiska exportrestriktioner?

Professor
Fredrik Sjöholm,
textförfattare

De senaste årens växande internationella spänningar har gjort det tydligt att global handel inte bara handlar om ekonomi utan också om geopolitik. Ett område där detta märks särskilt tydligt är handeln med sällsynta jordartsmetaller – en grupp metaller som är helt nödvändiga för dagens högteknologiska samhälle. De behövs i allt från elbilar och vindkraftverk till mobiltelefoner, avancerad elektronik och försvarssystem. Trots att metallerna finns i marken på många platser i världen sker nästan all förädling i Kina, som under flera perioder har infört exportrestriktioner av politiska skäl. Därmed kan begränsningar i kinesisk export få stora konsekvenser för ekonomier långt utanför landets gränser.

Mot denna bakgrund är det centralt att förstå hur sårbart Sverige är för störningar i tillgången på dessa metaller. Än så länge saknas en samlad och systematisk analys av detta, och projektets syfte är att fylla denna kunskapslucka genom två kompletterande delstudier.

I ett första delprojekt kartläggs svenska företags beroende av sällsynta jordarts-

Det är centralt att förstå hur sårbart Sverige är för störningar i tillgången på dessa metaller

metaller, både direkt och indirekt. Även om Sverige importerar relativt lite direkt från Kina kan beroendet vara stort genom varor som innehåller kinesiskt förädlade metaller och som importeras via andra länder. För att fånga detta förhållande analyseras omfattande företagsdata, där projektet följer alla större svenska företag under mer än två decennier. Med hjälp

Global handel handlar inte bara om ekonomi utan också om geopolitik

av teknisk information om hur mycket av dessa metaller som ingår i olika produkter – exempelvis i magneter, batterier och komponenter för fordon och vindkraft – går det att uppskatta hur mycket som faktiskt importerats ”inbäddat” i andra varor. På detta vis kan projektet identifiera vilka branscher som är mest utsatta och hur beroendet utvecklats över tid.

I ett andra delprojekt studeras hur svenska företag tidigare har påverkats när Kina begränsat exporten, framför allt under perioden 2010–2015 då dessa restriktioner var som mest omfattande och dessutom ledde till flera WTO-tvister. Genom att jämföra företag som i det första delprojektet identifierats som beroende av sällsynta jordartsmetaller med liknande företag som inte är det, kan forskningsprojektet isolera de direkta effekterna av exportrestriktionerna. Projektet kommer bland annat undersöka effekterna på sysselsättning, försäljning, produktivitet, överlevnad och förändringar i företagets produktportföljer och importmönster. Detta gör det möjligt att bedöma inte bara potentiella risker, utan

FOTO: BJÖRN LINDBLAD/FONBLADETT

Undersökningssorten i Per Geijerfyndigheten i Kiruna som innehåller samtliga sjutton sällsynta jordartsmetaller.

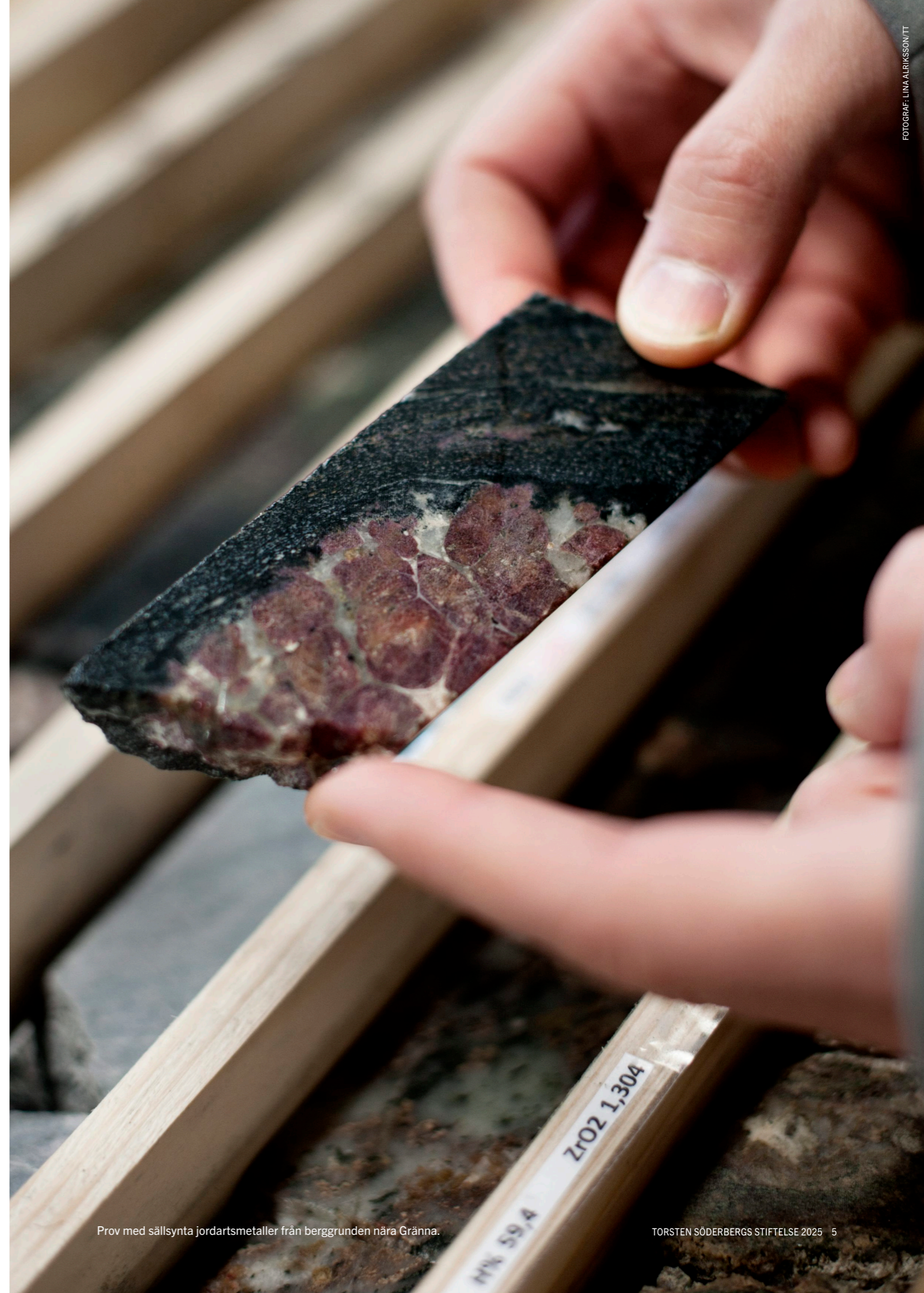
också hur företagen faktiskt har anpassat sig när tillgången till metallerna begränsats.

Genom att kombinera detaljerad handelsstatistik, tekniska materialdata och ekonometrisk analys ska projektet ge en fördjupad bild av hur känslig svensk industri är för störningar i leveranskedjorna för sällsynta jordartsmetaller. Forskningsstudien kommer också bidra till utformning av åtgärder för att minska effekterna av störningar i importen av dessa kritiska råmaterial.

FORSKNINGSPROJEKT

Sällsynta jordartsmetaller: En svensk geoeconomisk akilleshäls?

- Professor Fredrik Sjöholm
- Institutet för Näringslivsforskning
- Anslag ekonomi 2025

FOTOGRAF: LINA ALBRIKSSON/TT

Brott genom företagande – revisionens och redovisningens brottsbekämpande roll

Att använda företag för att begå brott är ett allvarligt och ökande problem i Sverige. Hur kan redovisning och revision förhindra att brottslighet bedrivs via företag?

Docent
Jan Marton,
textförfattare

Det finns en underliggande målkonflikt i reglerna avseende företags redovisning och revision. Å ena sidan finns en politisk strävan att underlätta företagande genom att göra det enklare att starta och driva företag. Ett led i detta är att sänka kraven på redovisning och revision. Under de senaste 15 åren har företagande förenklats i Sverige, till exempel genom förenklade regler från Bokföringsnämnden, borttagande av krav på revision för de minsta företagen och sänkta krav på aktiekapital i nystartade företag. En effekt av dessa förenklingar är att antalet aktiebolag har fördubblats sedan 2010; det finns idag nästan 800 000 stycken. Å andra sidan finns en politisk målsättning att minska möjlighet till fusk och brottslighet genom att kontrollera företag via redovisning och revision.

Samtidigt som det skett förenklingar och antalet företag har ökat kraftigt har problem med att företag används för att begå brott uppmärksamats. Det rör sig i många fall om allvarlig brottslighet som penningtvätt, bedrägerier och välfärds-

För att kunna göra en avvägning mellan regelförenkling och brottsbekämpning behöver lagstiftaren bättre underlag

brott av närmast systemhotande karaktär. I sin lägesbild för 2025 anger Ekobrottsmyndigheten att den ekonomiska brottsligheten i Sverige blir alltmer komplex, mer omfattande och genererar allt större brottsvinster.

För att kunna göra en avvägning mellan regelförenkling och brottsbekämpning behöver lagstiftare och andra reglerare bättre underlag om effekter av olika åtgärder. Är till exempel nyttan för brottsbekämpningen tillräckligt hög för att motivera att 800 000 företag får högre kostnader för revision och redovisning?

Genom att utgå från databaser som innehåller årsredovisningar för samtliga svenska aktiebolag under de senaste 25 åren besvaras tre frågeställningar:

- Vad kännetecknar företag som förekommer i utredningar om brottslighet? Kartläggning av vilken slags företag som används som brottsverktyg, inom vilka branscher de är aktiva, hur deras ägarstrukturer ser ut samt hur utvecklingen över tid ser ut.
- Är det möjligt att upptäcka brottslighet via redovisningen? Finns tecken i redovisningen som gör att man kan identifiera företag där brottslighet pågår innan det har upptäckts på annat sätt? En fråga är om det är lättare att upptäcka brott i de företag som använder en mer komplex – och därmed dyrare – redovisning.
- Är obligatorisk revision effektiv för att förhindra brottslighet? Gör det någon skillnad att företag har revisor när det

FOTO: KYOSHINO

gäller att upptäcka och förhindra brott? Denna fråga är kopplad till borttagandet av revisionsplikten för de minsta företagen.

För att ge ett bättre beslutsunderlag för lagstiftare och andra, söker forskningsprojektet identifiera nyttan av olika konkreta åtgärder. Anslaget från Torsten Söderbergs Stiftelse möjliggör ökad kunskap i en för Sverige viktig fråga – bekämpning av allvarlig brottslighet.

FORSKNINGSPROJEKT

Företag och brott: nyttan av revision och redovisning

- Docent Jan Marton
- Göteborgs universitet
- Företagsekonomiska institutionen
- Anslag ekonomi 2025, 2022 och 2014

Hur samspelet mellan konkursförvaltare och revisor bidrar till att upptäcka brott

En företagskonkurs är mer än siffror och dokument. Viktiga yrkesgrupper och deras samspel påverkar i vilken utsträckning ekonomiska oegentligheter kommer i dagen.

Professor
Henrik Nilsson,
textförfattare

Antalet företagskonkurser i Sverige år 2024 var det högsta på nära 30 år och anmälningar om ekonomisk brottslighet slog rekord. Konkursförvaltare upptäcker och anmäler flest misstänkta brott, tätt följda av revisorerna. De två yrkesgruppernas nära sammanflätade arbete är centralt i kampen mot ekonomiska oegentligheter.

Forskningsprojektet fokuserar på att förstå hur samspelet mellan revisorer och konkursförvaltare påverkar möjligheten att upptäcka ekonomisk brottslighet, åter-

vinna tillgångar och skydda borgenärer. Målet är att skapa mer träffsäkra modeller som kan användas av såväl professionella aktörer som myndigheter.

Med unik tillgång till förvaltar rapporter, brottsanmälningar och fällande domar kommer forskarteamet studera när systemet fungerar som bäst, när det brister och vad som förklarar skillnaderna. Det kommer att förena insikter från redovisning, revision, juridik och kriminologi och göra det möjligt att analysera såväl ekonomiska incitament, professionella nätverk som individuellt beteende hos aktörerna i systemet. Projektet kommer att utveckla och utvärdera modeller för att förutsäga ekonomisk brottslighet genom att kombinera finansiell information, individbaserade riskfaktorer och nätverksdata.

Ett centralt inslag i studien är att undersöka hur kvaliteten på revisionen

påverkar konkursförvaltarens arbete. Hypotesen är att högkvalitativ revision leder till bättre underlag, mer effektiv identifiering av tillgångar, kortare handläggningstider och att fler oegentligheter upptäcks.

Forskarteamet kommer studera situationer då förvaltare och revisorer lyckas respektive misslyckas i den brottsbekämpande rollen – och identifiera om vissa faktorer till exempel tidsbrist, branschrisiker, kompetens, incitament eller bolagsstrukturer är avgörande.

Tidigare forskning visar att nätverk och nära samverkan mellan yrkesgrupper kan utgöra såväl en tillgång som en risk. Nätverk kan skapa bättre informationsflöden men också möjliggöra samverkan som döljer brott. Studien kommer därför också att analysera relationer mellan redovisningskonsulter, revisorer och konkursförvaltare för att förstå när sådana nätverk bidrar till transparens och bättre yrkesutövning respektive när nätverk bör betraktas som en risk och en varningssignal.

Sammanfattningsvis förväntas forskningsprojektet som sker i samarbete med Bocconiuniversitetet i Milano ge revisorer, konkursförvaltare och tillsynsmyndigheter bättre verktyg för att tidigt identifiera riskbolag och misstänkta oegentligheter. Samtidigt kan banker, kreditgivare och lagstiftare dra nytta av nya insikter om risk och brottsförebyggande arbete.

FORSKNINGSPROJEKT

Revisorer, konkursförvaltare och kampen mot ekonomisk brottslighet

- Professor Henrik Nilsson
- Handelshögskolan i Stockholm
- Redovisningsinstitutionen
- Anslag ekonomi 2025

FOTO: PIRELIT

Superenzymmer mot superbakterier – en lovande lösning på antibiotikakrisen

Utöver utmaningen med ökad antibiotikaresistens, har antibiotika ofta begränsad effekt vid svåra infektioner i hjärnan eftersom de når vävnaden dåligt och kan frigöra bakteriella gifter. Att kombinera peptider med enzymer från bakteriofager kan bli en helt ny lösning.

Docent
Federico Iovino,
textförfattare

Pneumokocker (*Streptococcus pneumoniae*) orsakar lunginflammation, sepsis och hjärnhinneinflammation samt ligger bakom hög sjuklighet och dödlighet. Utöver att bakterien kan vara antibiotikaresistent kan den också frigöra ett bakteriellt gift i hjärnan vid antibiotikabehandling, pneumolysin, som i sin tur orsakar kraftig inflammation och kan ge bestående neurologiska skador.

I detta forskningsprojekt utvecklas nästa generations antibakteriella läkemedel så kallade endolysiner – enzymer

från bakteriofager. De kan bryta ned bakteriers cellväggar mycket snabbt och specifikt. Endolysiner har flera fördelar jämfört med antibiotika - de kan slå ut multiresistenta bakterier, fungera på biofilmer och driver sällan resistens. Men även endolysiner kan frigöra skadliga toxiner när bakterierna spricker.

För att dra nytta av endolysinernas styrka och samtidigt minska risken från frigjorda toxiner skulle två funktioner kunna kombineras i samma molekyl: bakteriell avdödning och toxinneutralisering. Genom att koppla ihop endolysinerna CPL-1 och CPL-7S med små peptider som kan blockera pneumolysin skapas en "dubbelverkande" behandling som både angriper bakterien och skyddar hjärnan från dess gift.

Forskningsgruppens första resultat visar att CPL-1 kan passera blod-hjärn-

Endolysiner har flera fördelar jämfört med antibiotika

barriären hos djur, något som är avgörande för behandling av hjärninfectioner. Dessutom har de modifierade molekyler visat lovande effekt mot antibiotikaresistenta pneumokocker, samtidigt som de oskadliggör pneumolysin.

I det fortsatta forskningsarbetet ska dessa molekyler optimeras och testas i avancerade cell- och djurmodeller. Projektet kommer att studera allt från deras förmåga att tränga igenom biofilmer till deras skyddseffekter på nervceller. Målet är att få fram kandidatmolekyler som fungerar i prekliniska studier och kan bana väg för framtida terapier mot svåra invasiva infektioner.

Genom Torsten Söderbergs Stiftelses satsning kan forskningen ta viktiga steg mot en helt ny behandlingsstrategi där bakterier inte bara dödas – utan också görs ofarliga. På sikt kan detta minska dödlighet, vårdtider och samhällskostnader vid antibiotikaresistenta infektioner och bidra till att hejda en av vår tids största globala hälsoutmaningar.

FORSKNINGSPROJEKT

Dubbelfunktionella endolysiner mot antibiotikaresistenta bakterier och toxiner

- Docent Federico Iovino
- Karolinska Institutet
- Institutionen för neurovetenskap
- Anslag medicin 2025

Odling av pneumokocker.

Framtidens antibiotika mot klamydia – från bredspektrum till precision

Antibiotika räddar miljontals liv varje år, men användningen är inte utan utmaningar. Med stöd från Torsten Söderbergs Stiftelse utvecklas nya antibiotikamolekyler som möjliggör en mer hållbar behandling av klamydia.

Många sjukdomar orsakas av bakterier. När en läkare misstänker en bakteriell infektion kan läkaren ordinera antibiotika för att förhindra att sjukdomen förvärras. Antibiotika dödar eller försvagar bakterierna och hjälper därmed kroppen att bekämpa infektionen. Trots antibiotikas avgörande betydelse finns det viktiga utmaningar kopplade till användningen – biverkningar och antibiotikaresistens.

De flesta antibiotika fungerar genom att blockera specifika molekyllära mekanismer som bakterier behöver för att överleva och föröka sig. Det innebär att en biverkan är att antibiotika påver-

kar bakterier i allmänhet, inte bara de sjukdomsframkallande bakterierna. Antibiotika som påverkar många olika bakterier kallas bredspektrumantibiotika och kan inte bara bota sjukdomen utan även skada nyttiga bakterier, till exempel tarmfloran som hjälper människan att smälta maten.

Även antibiotikaresistens är en stor utmaning. Många sjukdomsframkallande bakterier utvecklar motståndskraft mot vissa antibiotika, vilket gör att dessa läkemedel inte längre fungerar. När resistens ökar kan även förebyggande antibiotikabehandling vid operationer förlora sin effektivitet, vilket gör medicinska ingrepp farligare.

Mot denna bakgrund är behovet av nya behandlingsstrategier akut. Ett lovande spår är att utveckla antibiotika som angriper molekyllära mekanismer som ännu inte är måltavlor för befintliga läkemedel. Helst ska dessa nya antibiotika

Ett lovande spår är att utveckla antibiotika som angriper molekyllära mekanismer som ännu inte är måltavlor för befintliga läkemedel

selektivt påverka den sjukdomsframkallande bakterien och lämna de goda bakterierna i fred. Det är precis detta vårt projekt fokuserar på: nya selektiva antibiotikamolekyler för behandling av sjukdomar orsakade av klamydiabakterier.

Klamydia är en sexuellt överförd sjukdom som kan orsaka allvarliga reproduktionsproblem. Infektionen kan leda till långvarig smärta, infertilitet, komplikationer under graviditet och ibland

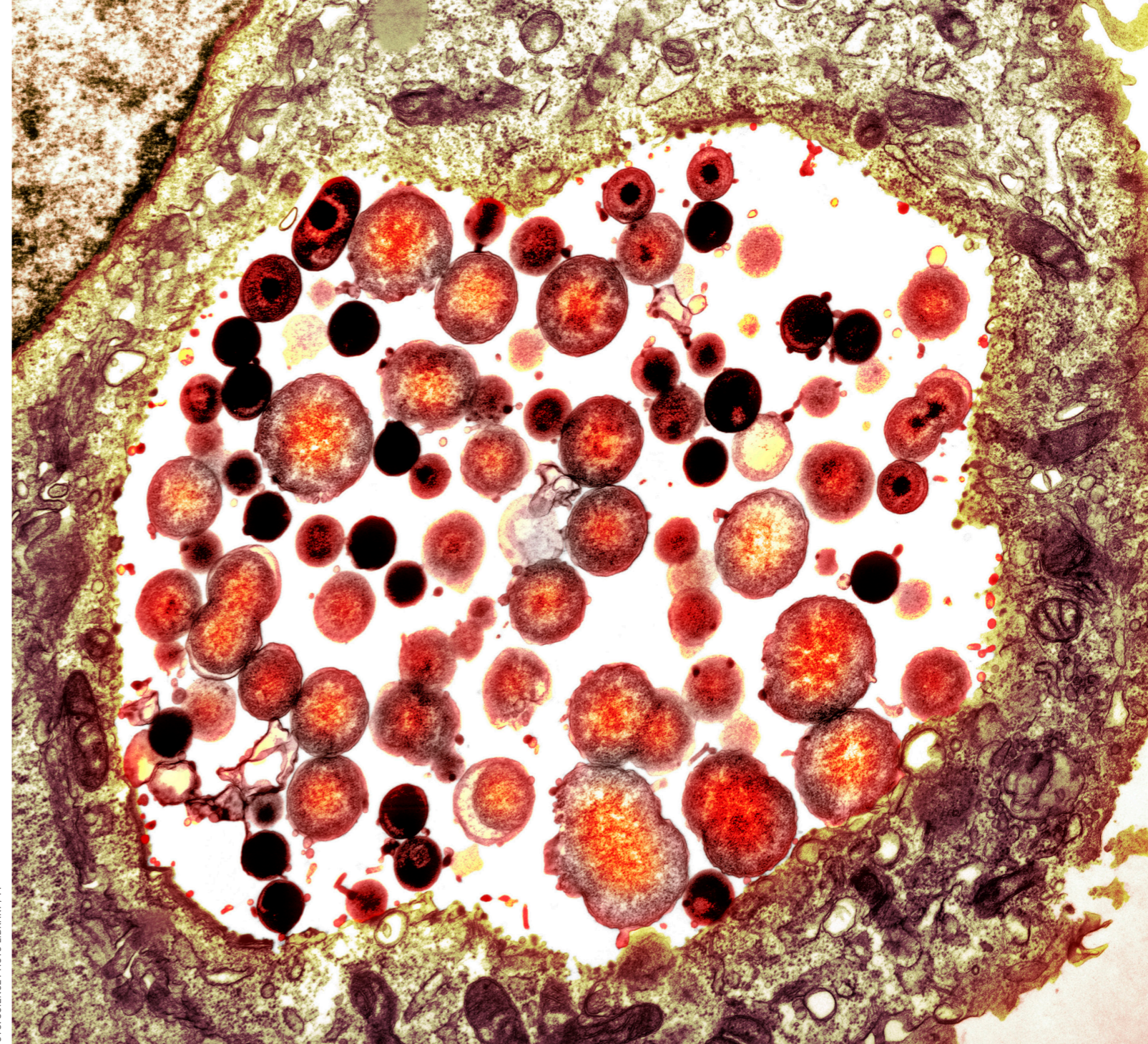
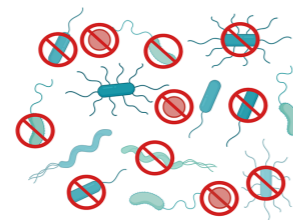
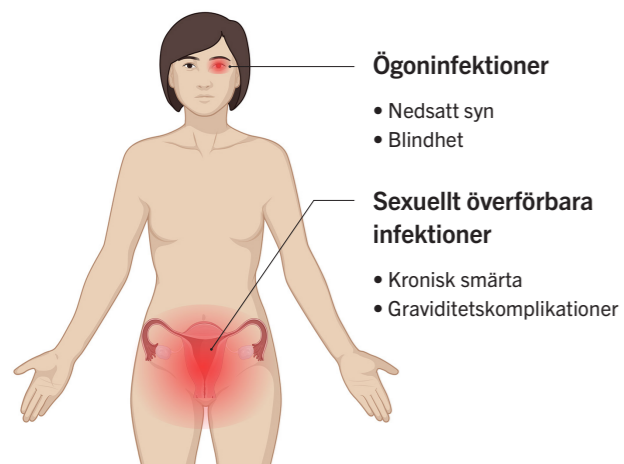

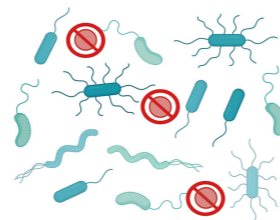
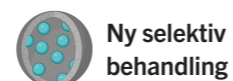
FOTO: SCIENCE PHOTO LIBRARY / TT

TEM-mikroskopbild av klamydiabakterier som infekterat en cell.

KLAMYDIA – MOT EN MER HÅLLBAR BEHANDLING AV KLAMYDIA

■ Nyttiga bakterier ■ Klamydia

SKAPAD I BIORENDER.SIXT. B. (2025)

Det finns utmaningar kopplade till antibiotikaanvändning – biverkningar och antibiotikaresistens

infektioner hos nyfödda. Dessutom kan samma bakterie orsaka ögoninfektioner som leder till blindhet. I Sverige drabbas över 25 000 personer av klamydia varje år. I dag behandlas sjukdomen med

bredspektrumantibiotika, men nyligen har forskargruppen identifierat flera lovande nya antibiotikamolekyler med selektiv aktivitet mot klamydiabakterien.

I forskningsprojektet undersöks hur dessa molekyler fungerar – vilka molekyllära mekanismer de riktar in sig på och hur de stör bakterien. Deras terapeutiska potential kommer också att testas i en experimentell infektionsmodell för att bedöma om de kan utvecklas till läkemedel. För att nå dessa mål används en innovativ strategi som gör det möjligt att leverera de nya antibiotikamolekylerna på ett effektivt sätt.

Projektet genomförs i nära samarbete mellan Umeå universitet och dr Åsa Gylfe, forskare och kliniker vid Norrlands universitetssjukhus (NUS).

FORSKNINGSPROJEKT

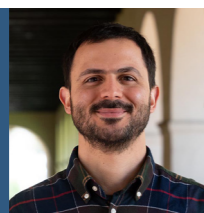
Hållbara nya strategier för behandling av klamydiainfektioner

- Docent Barbara Sixt
- Umeå universitet
- Institutionen för molekylärbioologi
- Anslag medicin 2025

Hur hjärnans nätverk skapar ångest och posttraumatiskt stressyndrom

Människan reagerar ibland med rädsla även när hotet är borta. Detta är centralt vid ångest och posttraumatiskt stressyndrom. Hur skapar hjärnan dessa tillstånd? Hur kan nätverken i hjärnan förändras för att återställa trygghet?

Med.dr Stefanos Stagkourakis
textförfattare

Rädsla är en av människans mest grundläggande överlevnadsmekanismer. Med rädsloreaktioner upptäcker vi och reagerar på fara snabbt. Detta system som är tänkt att skydda kan också hamna i obalans. Rädsloreaktioner uppstår då även i situationer där de inte är relevanta – till exempel i miljöer som egentligen är säkra eller vid signaler som bara påminner om tidigare hot. Sådan rädslogeneralisering utgör ett centralt inslag i ångestsyndrom och posttraumatiskt stressyndrom (PTSD), tillstånd som påverkar miljontals människor och kraftigt försämrar deras livskvalitet och funktion.

Forskningsstudien kommer att skapa en brygga mellan grundläggande neurovetenskap och kliniskt relevanta mekanismer, med en förhoppning om att på sikt bidra till nya precisa och effektiva behandlingsmöjligheter för personer som lever med ångest och traumarelaterade störningar.

Trots att så många påverkas vet man förvånansvärt lite om hur rädslogenera-

Modern teknik visar att försvarsreaktioner formas av samordnad aktivitet i stora nätverk av nervceller i hjärnan

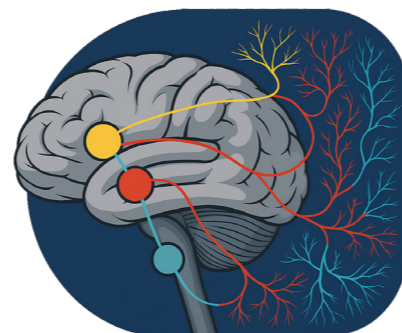
lisering uppstår i hjärnan. Traditionell forskning har ofta fokuserat på enskilda hjärnregioner, men modern teknik visar att försvarsreaktioner formas av samordnad aktivitet i stora nätverk av nervceller som sträcker sig över både kortikala och subkortikala områden. Det är dynamiken i dessa nätverk – och hur de förändras av erfarenhet – som står i fokus för forskningsprojektet.

I studien används avancerade metoder för att mäta och påverka hjärnaktivitet med mycket hög precision. Genom att registrera aktiviteten i hundratals nervceller samtidigt när djur får uppleva medfödda och inlärda hot skapas detaljerade kartor över hur rädsloreaktioner kodas i hjärnan. Forskningsgruppen undersöker sedan vad som händer när rädslan avtar, när en rädsloreaktion återlärs och slutligen när rädsla blir övergeneraliserad.

En central fråga är om de nervcellsgrupper som kodar adaptiv rädsla även aktiveras vid maladaptiv rädslogeneralisering – eller om helt nya nätverkstillstånd uppstår. Denna skillnad är avgörande för att förstå varför rädsla kan bli ihållande och svår att dämpa hos personer med PTSD.

En annan viktig del av projektet är att förstå hur hjärnans nätverk reorganiseras vid återhämtning. Hjärnan är mycket plastisk, och vissa erfarenheter och interventioner kan främja nya aktivitetsmönster som motverkar patologisk rädsla. Genom att följa hur dessa förändringar uppstår i definierade nervcellsensembler identifieras de mekanismer som gör det möjligt för hjärnan att bryta maladaptiva försvarstillstånd.

Det långsiktiga målet med forskningen är att bidra till en mer mekanistisk förståelse av ångestrelaterade tillstånd.

Olika hjärnregioner bidrar var för sig till rädsla, men samverkar också i större nätverk.

BILD: GIADA SPIGOLON

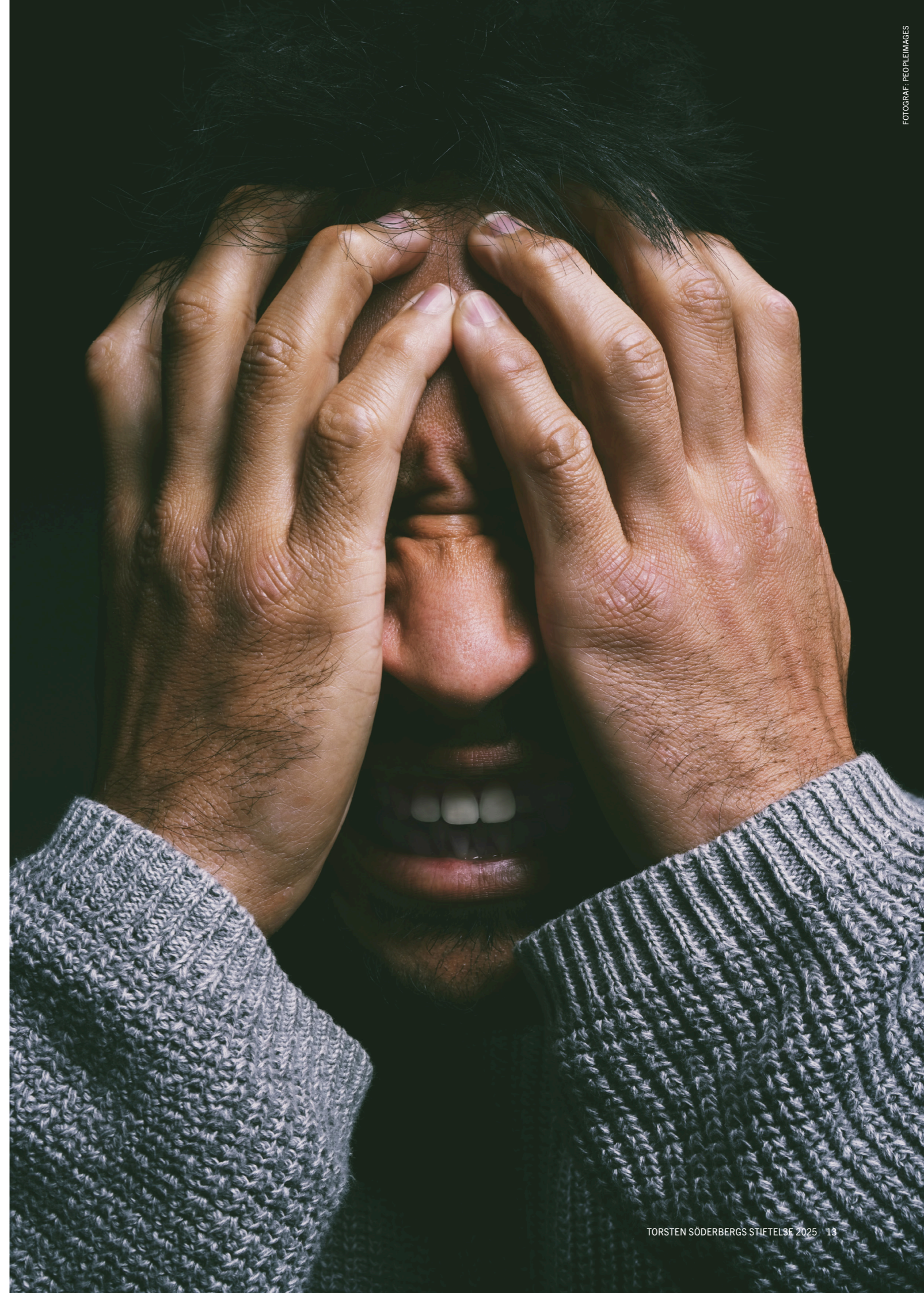
Genom att identifiera hur distribuerade nätverk skapar – och potentiellt kan bryta – maladaptiv rädsla är förhoppningen att forskningen kan lägga grunden för mer precisa och effektiva behandlingar av till exempel ångest och posttraumatiskt stressyndrom i framtiden.

Stödet från Torsten Söderbergs Stiftelse gör det möjligt att kombinera storskaliga registreringar, högupplöst avbildning och moderna analysmetoder för att besvara grundläggande frågor om rädsla, lärande och emotionell reglering och förhoppningsvis förbättra hälsotillståndet för miljontals drabbade.

FORSKNINGSPROJEKT

Neurala nätverk vid rädslogeneralisering: från grundforskning till klinisk relevans

- Med.dr Stefanos Stagkourakis
- Karolinska Institutet
- Institutionen för neurovetenskap
- Anslag medicin 2025

Stockholmspriset i Kriminologi jubilerar

År 2025 delades Stockholmspriset i Kriminologi, världens mest prestigefyllda pris inom området, ut för tjugonde året. Det belönar framstående kriminologisk forskning och tillämpning av forskningsresultat i syfte att minska brott och främja mänskliga rättigheter.

Bakom priset står Stiftelsen för Stockholmspriset i Kriminologi som grundats av svenska staten och Torsten Söderbergs Stiftelse.

Trettiofyra pristagare har mottagit Stockholmspriset i Stockholms stadshus sedan år 2006. Under denna tid har priset bland annat främjat ökad kunskap om brotts orsaker på individuell och strukturell nivå, en effektiv och human politik gällande behandling av brottslingar, ökad kunskap om brottsförebyggande åtgärder inom rättsväsendet och civilsamhället, praxis för hjälp till brottsoffer och förbättrade metoder för att på ett övergripande plan minska myndighetsmissbruk inom rättsväsendet.

Under de inledande åren finansierades Stockholmspriset i Kriminologi på årlig basis. För att säkra prisets framtid bildade Torsten Söderbergs Stiftelse tillsammans med svenska staten, Stiftelsen för Stock-

holmspriset i Kriminologi år 2012. Initiativet från Torsten Söderbergs Stiftelses sida togs för att hedra minnet av Edvard Söderberg som redan vid prisets tillkomst för tjuugo år sedan var en främjande kraft. Vid bildandet av Stiftelsen för Stockholmspriset

i Kriminologi anslag staten 14 miljoner kronor och Torsten Söderbergs Stiftelse 20 miljoner kronor till den nya stiftelsen.

Stockholmspriset i Kriminologi utdelas under högtidliga former i Stockholms stadshus. Prisceremonin sammanfaller med ett internationellt symposium, Stockholm Criminology Symposium, som under tre dagar arrangeras av Brottsförebyggande rådet. Symposiumet samlar över 500 kriminologer, andra forskare och praktiker från hela världen och fokuserar på årets pristagares forskningsområden liksom andra aktuella teman inom kriminologi.

Prisets 20-årsjubileum uppmärksammas bland annat genom att synliggöra den forskning och tillämpning av forskning som belönats. Detta görs exempelvis på Stockholmspriset i Kriminologis nya webbplats stockholmprizeincriminology.org samt i en jubileumsskrift som finns att ladda ner där.

Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologi, konstitutionerande sammanträde. Från vänster: Kåre Bremer, Jerzy Sarnecki, Krister Kumlin, Bo Svensson, Erik Wennerström, (Johan Danelius i bakgrunden) och Maria Söderberg.

”

GRUNDARNA I SAMBAND MED 20-ÅRSJUBILEET

Högklassig kriminologisk forskning är avgörande för förståelsen av orsakerna bakom brott och för att kunna utveckla brottsförebyggande strategier. Kriminologisk forskning bidrar därigenom till utvecklingen av rättssystemets legitimitet och effektivitet, samt till stödet för brottsoffer. Kriminologi är en tvärvetenskaplig disciplin som berör ett flertal centrala forskningsområden som sociologi, juridik, psykologi, medicin och socialantropologi m.m. Forskningen är av central betydelse för att förstå och lösa komplexa samhällsproblem.

Stockholmspriset i Kriminologi belönar världens främsta forskare eller praktiker för tillämpningen av forskningsresultat avseende åtgärder för att förebygga brott och främjandet av mänskliga rättigheter. Som representanter för grundarna av Stiftelsen Stockholmspriset i Kriminologi kan vi inte nog understryka betydelsen av att, med Stockholm som bas, årligen på detta sätt få möjlighet att synliggöra och diskutera den senaste internationella kriminologiska toppforskningen.”

Gunnar Strömmer,
Sveriges justitieminister

Maria Söderberg,
Ordförande Torsten Söderbergs Stiftelse

Stockholms stadshus.

H.M. Drottningen med pristagarna Frances Crook och Bryan Stevenson.

FOTO: BRA

STOCKHOLMSPRISET I KRIMINOLOGI

- Stockholmspriset i Kriminologi är det främsta internationella priset i kriminologi. Det delas ut för enastående prestationer inom kriminologisk forskning och tillämpning av forskningsresultat för att minska brottsligheten och främja mänskliga rättigheter.
- Priset har delats ut sedan 2006 med stöd från Torsten Söderbergs Stiftelse.
- År 2012 säkrade stiftelsen, genom en större donation tillsammans med svenska staten, prisets framtid genom bildandet av Stiftelsen för Stockholmspriset i Kriminologi som idag delar ut priset. Senare har Torsten Söderbergs Stiftelse gjort ytterligare en stor donation till ändamålet. Båda gjordes för att hedra med.dr h.c. Edvard Söderberg.
- Den oberoende internationella juryn leds av professorerna Lawrence W. Sherman och Jerzy Sarnecki.
- Prissumman uppgick 2025 till 1,5 miljoner kronor.

STOCKHOLMSPRISET I KRIMINOLOGI 2025

Praktisk tillämpning av kriminologisk forskning prisas

Stockholmspriset i Kriminologi tilldelades *Frances Crook* och *Bryan Stevenson* för att de, genom tillämpning av kriminologisk forskning i sina respektive yrkesroller, har reducerat förekomsten av oproportionerliga straff.

H.M. Drottningen delade, vid en högtidlig ceremoni i Stockholms stadshus den 10 juni, ut Stockholmspriset i Kriminologi 2025.

Frances Crook ledde under 35 år Howard League for Penal Reform i Storbritannien. Där tillämpade hon kriminologisk forskning för att minska frihetsberövanden av unga lagöverträdare till förmån för rehabiliteringsprogram. Under denna tid minskade, delvis som ett svar på Crooks arbete, antalet personer under 18 år i fängelse med 85 procent, från 3 500 till 500. Hon analyserade också polisens arresteringsdata och försökte förmå myndigheterna att finna alternativ

till arresteringar för de yngsta. De årliga arresteringarna av barn sjönk under perioden med 80 procent, från 330 000 till 70 000. Frances Crook är idag honorary visiting fellow vid University of Leicester School of Criminology. Hon har arbetat för Amnesty International och varit lokalt förtroendevald i London.

Bryan Stevenson har som ombud i USA:s Högsta domstol tillämpat kriminologisk forskning för att stoppa avrättningar och livstidsfängslanden av unga lagöverträdare. Professor Bryan Stevenson är grundare av den amerikanska organisationen för rätts hjälp, Equal Justice Initiative, som sedan 1989

har räddat 130 fångar från att avrättas. Bryan Stevenson är professor i juridik vid New York University och chef för Equal Justice Initiative i USA. Nyligen inrättade han National Memorial for Peace and Justice i Alabama för att hedra de mer än 4 000 afroamerikaner som lynchades i de amerikanska sydstaterna under åren 1877–1950.

Pristagarnas tillämpning av kriminologisk forskning har bland annat minskat frihetsberövanden av unga till förmån för rehabilitering, samt stoppat avrättningar och livstidslånga fängelsestraff för samma grupp. Deras arbete har inriktats såväl på policynivå som på individnivå.

RÄTTSVETENSKAP

Från EU-domstol till tribunal – bevaras legitimiteten?

En del av behörigheten att meddela förhandsavgöranden har överförs från EU-domstolen till tribunalen. Kommer tribunalen upprätthålla hög standard och vidmakthålla medlemsstaternas och medborgarnas förtroende för EU:s rättssystem?

Docent Mariya Senyk, textförfattare

EU-domstolen i Luxemburg säkerställer att EU:s lagstiftning tolkas och tillämpas enhetligt i alla medlemsstater. När nationella domstolar är osäkra på hur en EU-regel ska tolkas kan de begära ett förhandsavgörande från domstolen. När en sådan fråga uppkommer vid en domstol i en medlemsstat och det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, är den nationella domstolen skyldig att föra frågan vidare till EU-domstolen.

På senare tid har arbetsbelastningen vid EU-domstolen ökat kraftigt, vilket lett till långa handläggningstider för förhandsavgöranden. En reform för att avlasta, förkorta handläggningstiderna och ge EU-domstolen möjlighet att foku-

sera på de mest komplexa och konstitutionellt känsliga frågorna genomfördes därför under 2024.

Ändringen har gjort det möjligt att överföra en del av domstolens förhandsavgöranden till tribunalen som nu får pröva frågor om bland annat mervärdesskatt, punktskatt och tullfrågor. EU-domstolen behåller ärenden som rör andra områden samt de överförda fallen när de rör grundläggande principer, EU-fördragen eller mänskliga rättigheter.

För att säkerställa att EU-rätten förblir enhetlig finns flera garantier: tribunalen kan skicka tillbaka ett mål till EU-domstolen om ärendet kräver ett principbeslut och det finns i undantagsfall även en mekanism för granskning av tribunalens avgöranden.

Reformen väcker flera viktiga frågor: Hur kommer ärendena att fördelas mellan domstolarna? Kan tribunalen upprätthålla samma höga juridiska standard som EU-domstolen? Finns risk för oklarheter? Eller fler "strategiska" hänvisningar från

Kan förtroendet för systemet undergrävas och hota rätten till en rättvis prövning?

nationella domstolar? Kan förtroendet för systemet undergrävas och hota rätten till en rättvis prövning? Reformens framgång är avhängig av att tribunalen uppfattas som en legitim och auktoritativ rättsinstans.

Forskningsprojektet fokuserar på hur förfarandet vid förhandsavgöranden fungerar i realiteten efter reformen samt på om tribunalens avgöranden håller samma höga juridiska standard som EU-domstolens – särskilt vad avser mervärdesskatt och punktskatter. Genom att empiriskt analysera hur EU-domstolen och tribunalen motiverar sina beslut bedöms i vilken utsträckning tribunalens avgöranden lever upp till de höga krav som ställs för ett effektivt EU-rättssystem.

Forskningsprojektet är angeläget och kommer att ge en bättre förståelse för reformens effekter på rättssäkerhet och EU-rättens enhetlighet. Resultaten kan få betydelse både för Sverige och andra medlemsstater, liksom för politiker och enskilda medborgare.

FORSKNINGSPROJEKT

Från EU-domstolen till tribunalen: Kan legitimiteten bevaras?

- Docent Mariya Senyk
- Lunds universitet
- Juridiska institutionen
- Anslag rättsvetenskap 2025

Förhandling i EU-domstolen.

FOTO: GERMAN TALavera, EUROPEAN UNION

● RÄTTSVETENSKAP

Sverige i Nato – konstitutionell- och folkrättsliga följder

Sveriges Natomedlemskap väcker frågor som rör Sveriges konstitution – bland annat om förhållandet mellan riksdag och regering, mellan Sverige och andra internationella aktörer samt om förhållandet mellan svensk rätt och internationell folkrätt.

Professor
Inger Österdahl,
textförfattare

Syftet med projektet är att undersöka ett urval av de konstitutionella och folkrättsliga dimensionerna av det svenska, ganska snabba, bytet av utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik från militärt alliansfritt till allierad medlem av Nato.

Regeringsformen reglerar förhållandet mellan regeringens och riksdagens beslutanderätt när det gäller användningen av militärt våld på Sveriges eget territorium och utomlands. Regeringsformen reglerar dessutom, uttryckligen eller underförstått villkorad av folkrätten, i vilka syften Sve-

rige får använda militärt våld, som svar på ett väpnat angrepp mot Sverige eller i andra syften. Regeringsformen reglerar också sättet på vilket Sverige sluter internationella överenskommelser, och i vilken mån riksdagen är engagerad i processen, samt sättet på vilket, och den utsträckning i vilken, beslutanderätt kan överlåtas från svenska myndigheter till internationella organisationer och andra stater. Alla dessa områden i regeringsformen, bland andra, berörs av Sveriges Natomedlemskap.

Projektet studerar hur den svenska regeringsformen tolkades och tillämpades under ansökningsprocessen och hur Natomedlemskapet redan har och kan tänkas komma att påverka tolkningen och tillämpningen av regeringsformen framöver.

Det kommer även att utforska hur Natomedlemskapet och efterföljande ytterli-

Rätten till självförsvar har både en individuell och en kollektiv sida

gare åtaganden kan komma att påverka Sveriges folkrättsliga praxis och särskilt hur Natomedlemskapet kan komma att påverka Sveriges ställningstaganden i olika folkrättsliga frågor som rör internationell säkerhet och militär våldsanvändning, till exempel rörande rätten till självförsvar som är erkänd i Förenta Nationernas (FN:s) stadga och som utgör kärnan i Natofördraget i artikel 5. Rätten till självförsvar har både en individuell och en kollektiv sida. FN-stadgan omfattar båda medan Natofördraget omfattar den kollektiva självförsvarsrätten och den svenska regeringsformen, mest uttryckligt den individuella.

Diskussionen som kommer föras i forskningsprojektet fördes i begränsad omfattning före det svenska inträdet i Nato och förtjänar att fördjupas ytterligare. Projektet kan i bästa fall leda till insikter som i sin tur kan bidra till så informerade och genomtänkta beslut som möjligt från svenska beslutsfattares sida.

FORSKNINGSPROJEKT

Sverige i Nato: Konstitutionell- rättsliga och folkrättsliga följder

- Professor Inger Österdahl
- Uppsala universitet
- Juridiska institutionen
- Anslag rättsvetenskap 2025, 2019 och 2017

Den första svenska Natostyrkan utomlands anländer till Lettland för ett halvårs tjänstgöring.

Nytt ljus över Sveriges outforskade underrättelsehistoria

Underrättelser och spionage har alltid haft stor betydelse i strategiskt beslutsfattande. Trots det är Sveriges äldre underrättelsehistoria relativt outforskad. Projektet undersöker det moderna underrättelseväsendets historiska rötter.

I forskningsprojektet "Statskonst och hemligheter", ett samverkansprojekt mellan Försvarshögskolan och Handelshögskolan i Stockholm, studeras underrättelseväsendets långa historia i Sverige. Studien fördjupar sig i spionagets och underrättelseinhämtningens långsiktiga betydelse som strategiskt verktyg i politiskt beslutsfattande.

I den politiska historien har det nära förhållandet mellan statskonst och spionage stått klar åtminstone sedan renässansens dagar. Projektet utmanar rådande uppfattningar om att organiserad underrättelseverksamhet är en produkt av det moderna samhället. Även om en verksamhet i tekniskt hänseende revolutionerades under 1900-talet, uppstod

denna aktivitet i själva verket långt tidigare. Underrättelser har sannolikt varit en beständig faktor i svensk statskonst och den moderna organisationen har vuxit fram ur sedan länge etablerade praktiker.

Syftet med studien är att skapa ett nytt sammanhållet och övergripande perspektiv på svensk underrättelseverksamhet och dess statsnytta genom historien. I sex kronologiska fallstudier från såväl den tidigmoderna som moderna perioden, cirka 1600–1900 undersöks kontinuitet och förändring i det svenska underrättelseväsendet från Axel Oxenstierna till Oscar II. Likaså studeras de metoder som tillämpades för att planera, insamla, analysera och tillämpa underrättelser i strategiskt beslutsfattande under olika faser av denna långa period.

Organisationsstrukturer, tidiga steg mot en institutionalisering, aktörer och spioner, operationella praktiker samt den geografiska omfattningen av utrikes-spionaget är exempel på infallsvinklar i forskningsarbetet. Innehållet och vilka underrättelser som i olika skeden prioriterats, hur övervakning och kontraspionage fungerat, informationssäkerhet, samspelet med den framväxande diplomatiska organisationen och huruvida inhämtningen varit en reaktion på yttre händelser eller bedrivits proaktivt är också viktiga aspekter som kommer att belysas.

Därefter kommer de kronologiska fallstudierna jämföras sinsemellan för att se vilka långsiktiga trender och mönster som framträder. Denna jämförelse visar på vilket sätt underrättelseväsendet integrerats i strategiskt beslutsfattande över tid och hur aktiviteten anpassats till geopolitiska, konstitutionella och tekniska förändringar.

Ger perspektiv på svensk underrättelseverksamhet och dess statsnytta genom historien

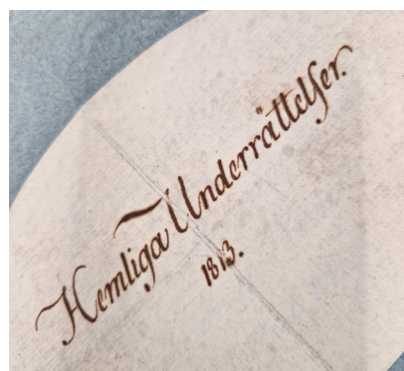
Många europeiska staters underrättelseorganisationer tycks under den längre perioden ha haft en cyklisk karaktär snarare än en linjär rörelse från primitiva till mer sofistikerade former. Den svenska statens dynamiska utveckling från stormakt till neutral småstat och med växlande styrelseskick ger goda möjligheter att pröva utvecklingen i ett jämförande internationellt perspektiv.

Denna pionjärstudie fördjupar kunskapsläget kring det moderna underrättelseväsendets äldre rötter och belyser dess långa betydelse i statskonstens historia. Forskningen belyser hur den svenska underrättelsetjänsten gradvis vuxit fram och hur detta verktyg använts i utrikespolitiken i ett föränderligt geopolitiskt landskap. Det generösa stödet från Torsten Söderbergs Stiftelse är avgörande för projektets genomförande. Forskningen bedrivs tillsammans med docent Pontus Rudberg på Center for Statecraft for Strategic Communication vid Handelshögskolan i Stockholm.

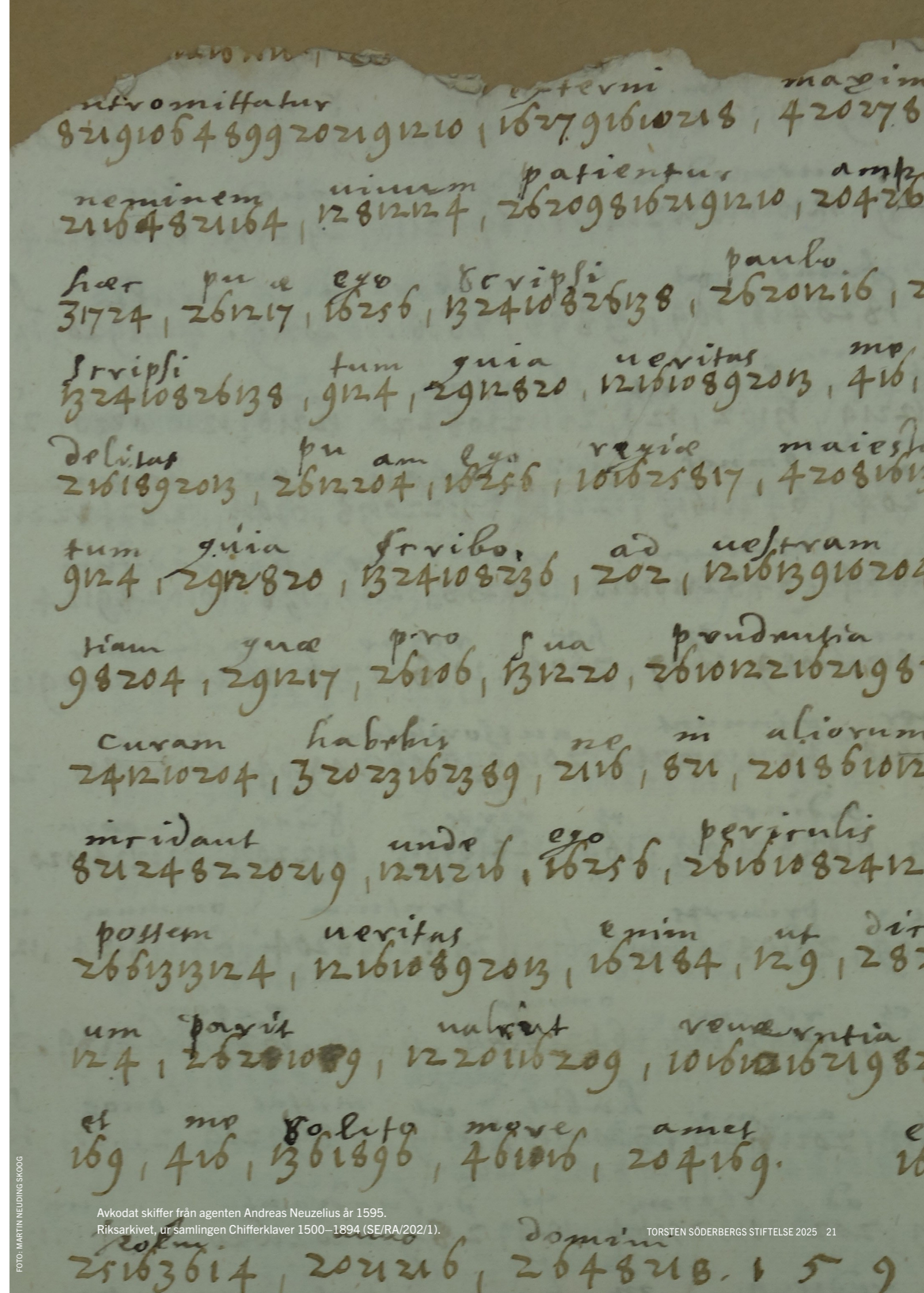
FORSKNINGSPROJEKT

Statskonst och hemligheter: Underrättelseväsendets tidigmoderna rötter

- Fil.dr Martin Neuding Skoog
- Försvarshögskolan
- Institutionen för militärhistoria
- Anslag övrigt 2025, 2018 och 2017

Mapp med hemliga rapporter från fälttåget i Tyskland 1813. Krigsarkivet, ur samlingen "Kriget i Tyskland 1813–1814" (SE/KrA/0397/0/30).

Avkodat skiffer från agenten Andreas Neuzelius år 1595. Riksarkivet, ur samlingen Chifferklaver 1500–1894 (SE/RA/202/1).

Ett liv i scenkonsten – Gunilla Palmstierna-Weiss efterlämnade material ordnas

Konstnären, scenografen och kostymtecknaren Gunilla Palmstierna-Weiss lämnade efter sig ett rikt material från mer än 50 år av internationell konstnärlig verksamhet – alltifrån dagböcker och brev, till hundratals kostymskisser, verk i stengods samt skulpturer.

Ordförande
Nadja Weiss,
textförfattare

För att göra detta kulturarv tillgängligt, bland annat för forskare, behöver Gunilla Palmstierna-Weiss material inventeras och ordnas i ett arkiv. Projektet, som finansieras av Torsten Söderbergs Stiftelse, syftar till att göra just detta.

Gunilla Palmstierna-Weiss föddes år 1928 i Lausanne i Schweiz där hennes föräldrar Vera Herzog och Kule Palmstierna vistades. Hennes uppväxt präglades av flera europeiska länder, däribland Sverige, Österrike och det ockuperade Nederländerna. Under 50-talet umgicks hon som ung konstnär med bland andra Öyvind Fahlström, Anna Lena Wibom, Pontus Hultén och Torun Bülow Hübe. Hon studerade på Konstfack, senare i Paris och Amsterdam. Palmstierna-Weiss började sin konstnärliga verksamhet som

drejare och skulptör och utförde senare flera offentliga verk i form av reliefer i keramik/stengods bland andra "Ljus och skugga" i Radiohuset i Stockholm från 1961.

I början av 50-talet träffade Palmstierna-Weiss författaren Peter Weiss (som hon senare gifte sig med). Tillsammans skapade de ett stort antal film- och teaterproduktioner. Vid premiären av Peter Weiss pjäs Mordet på Marat i Berlin 1964 tog Palmstierna-Weiss karriär som scenograf och kostymtecknare ordentlig fart. Framgången i Berlin följdes av uppsättningar i såväl London som New York. Bland annat belönades Palmstierna-Weiss med en Tony Award för bästa kostym. År 1965 tog konstnärsparet sin framgångsrika pjäs till Dramaten i Stockholm. Året efter inledde Palmstierna-Weiss ett nära samarbete med Ingmar Bergman, då med uppsättningen av Rannsakingen. Hon skapade därefter scenografin till många av hans uppsättningar. I över 25 år kom Palmstierna-Weiss att arbeta med diverse produktioner på Dramaten. Hennes verksamhet som scenograf och kostym-

FOTO: ÅSA LUNDÉN/MODERNA MUSEET

Gunilla Palmstierna-Weiss.

tecknare ledde, utöver samarbetet med Ingemar Bergman, även till internationella samarbeten till exempel med Peter Brook, Fritz Kortner och Götz Friedrich.

I sitt politiska engagemang och konstnärliga arbete befann sig Gunilla Palmstierna-Weiss ofta i händelsernas centrum.

Gunilla Palmstierna-Weiss konstnärskap har lämnat viktiga avtryck såväl på teatern, på operan som i det offentliga rummet. Genom detta arkivprojekt kan hennes rika kvarlämnade material på ett professionellt sätt tillgängliggöras för forskningen.

3

4

1. Dödskören, Don Juan av Molière, 1983.*

2. Skiss till scenografi, Vietnamdiskurs av Weiss, 1967.*
Foto: Albin Dahlström / Moderna Museet

3. Skogen, Macbeth, av Shakespeare, 1965.*

4. Ingemar Bergman och Gunilla Palmstierna-Weiss, arbetet med Kung Lear på Dramaten 1984.
Foto: Beata Bergström

5. Månen, Blodsbröllopp av Lorca, 1970.*

6. Från Moderna Museets utställning, Gunilla Palmstierna-Weiss tecknade scener 1964–1984, 2019. Foto: Åsa Lundén/Moderna Museet

7. Del av Gunilla Palmstierna-Weiss arbetsmaterial.
Foto: Nadja Weiss

*© Gunilla Palmstierna-Weiss

7

1

2

5

6

FORSKNINGSPROJEKT

Gunilla Palmstierna-Weiss Arkiv och Stipendium för forskare och konstnärer (arkivdelen)

- Ordförande Nadja Weiss
- Ideella föreningen Till minne av konstnären Gunilla Palmstierna-Weiss
- Anslag övrigt 2025

Nyttillträdd professur

Torsten Söderbergs Stiftelse har genom åren donerat ett större antal professurer med olika inriktning till Sveriges främsta lärosäten.

Professurerna är alla olika till sin karaktär och inriktning, men ett gemensamt drag, utöver excellens, är att möjliggöra för professorn att lägga stor del av sin tid på forskning.

Några av dessa professurer innehas under mycket lång tid av en och samma innehavare. Andra professurer roterar, det vill säga en professor innehar sin professur under en mer begränsad period innan en ny professor utses.

En tredje kategori utgörs av Torsten Söderbergs Akademiprofessur i medicin där professorn innehar professuren under fem år. Fem sådana professurer löper parallellt vilket innebär att vid varje given tidpunkt finns fem innehavare.

Intill följer en kort presentation av forskare som utnämnts till någon av stiftelsens professurer under 2025.

● EKONOMI

H.M. Konung Carl XVI Gustafs professur i ledarskap vid Handelshögskolan i Stockholm

Emma Bell

Emma Bell, professor vid institutionen för ledning och organisation, har under 2025 utsetts till första innehavare av H.M. Konung Carl XVI Gustafs professur i ledarskap vid Handelshögskolan i Stockholm.

Med anledning av högtidlig-hållandet av H.M. Konungens 50 år på tronen inrättades professuren år 2023. Professuren utgör en satsning på ledarskapsforskning vid Handelshögskolan.

Emma Bells forskning är inriktad på att utforska ledarskapets komplexitet, med särskilt fokus på hur kultur, makt och känslor samverkar för att forma ledarskapsutövandet. Hon undersöker även hur synen på ledare förändras över tid, vilket är särskilt relevant i dagens snabbt föränderliga samhälle.

Professor Bell betonar att ledarskap inte enbart handlar om individuella egenskaper, utan är ett socialt fenomen som ständigt granskas och omformas av samhällets förväntningar. En central del av hennes arbete är att bredda förståelsen av vad ledarskap kan vara, bortom traditionella hierarkiska modeller. Hennes tvärvetenskapliga ansats ger nya perspektiv på hur organisationer kan utvecklas och anpassas till framtida utmaningar.

PROFESSUR

H.M. Konung Carl XVI Gustafs professur i ledarskap vid Handelshögskolan i Stockholm

- Professor Emma Bell (period 2025–) donatorer är Carl Bennet AB, Erling-Persson stiftelse, Familjen Schörlings Stiftelse, Stena AB och Wallenbergstiftelserna. Den sammanlagda donationen uppgick till 60 miljoner kronor.
- Inrättades med anledning av H.M. Konungens 50 år på tronen. Professuren utgör en betydande satsning på ledarskapsforskning vid Handelshögskolan.
- Torsten Söderbergs Stiftelse gjorde sin donation i samverkan med Ragnar Söderbergs stiftelse och PO Söderberg. Övriga

- Professuren tillsätts av styrelsen för Handelshögskolan i Stockholm och är inte tidsbegränsad.
- Professor Bell är den första innehavaren.

Årets anslag 2025

● MEDICIN

Chen, Gefei; docent
Karolinska Institutet
”Patogena vs funktionella amyloider: mot kliniskt användbara verktyg”
2 000 000 kronor

Deierborg, Tomas; professor
Lunds universitet
”Genetiska och immunogena faktorer för mikroglioma i Alzheimers sjukdom – läkemedel mot galectin-3”
1 000 000 kronor

Iovino, Federico; docent
Karolinska Institutet
”Dubbelfunktionella endosininer mot antibiotikaresistenta bakterier och toxiner”
2 000 000 kronor

Johansson, Maria; professor
Göteborgs universitet
”Kan neurotransmittorer reglera inflammation vid ateroskleros?”
1 000 000 kronor

Magnusson, Jens; professor
Karolinska Institutet
”Regenerativ medicin för diabetes: automatiska genkretsar för terapeutisk produktion av betaceller”
2 000 000 kronor

Sixt, Barbara; docent
Umeå universitet
”Hållbara nya strategier för behandling av klamydiainfektioner”
1 000 000 kronor

Stagkourakis, Stefanos; med.dr
Karolinska Institutet
”Neurala nätverk vid rädslogeneralisering: från grundforskning till klinisk relevans”
2 000 000 kronor

Swärd, Karl; professor
Lunds universitet
”Hämning av LATS2 – en banbrytande strategi mot mekaniskt driven kärleksjukdom”
2 000 000 kronor

● EKONOMI

Gross, Svetlana; doktorand
Handelshögskolan i Stockholm
”Nettonollutsläpp och etablering av finansbranschens klimatansvar”
208 000 kronor

Marton, Jan; docent
Göteborgs universitet
”Företag och brott: nyttan av revision och redovisning”
1 360 000 kronor

Nilsson, Henrik; professor
Handelshögskolan i Stockholm
”Revisorer, konkursförvaltare och kampen mot ekonomisk brottslighet”
2 157 000 kronor

Sjöholm, Fredrik; professor
Institutet för Näringslivsforskning
”Sällsynta jordartsmetaller: En svensk geoeconomisk akilleshäla?”
1 315 000 kronor

Skogh, Peter; museidirektör
Stiftelsen Tekniska museet
”Teknikframtiderna – det moderna Sveriges födelse”
2 500 000 kronor

● RÄTTSVETENSKAP

Johansson, Jesper; jur.dr
Handelshögskolan i Stockholm
”Förenklade koncernbidrag – värdeöverföringskravets roll och framtid”
400 000 kronor

Senyk, Mariya; docent
Lunds universitet
”Från EU-domstolen till tribunalen: Kan legitimiteten bevaras?”
1 119 375 kronor

Åhman, Joachim; professor
Göteborgs universitet
”Riksdagen och traktatmakten”
1 110 000 kronor

Österdahl, Inger; professor
Uppsala universitet
”Sverige i Nato: Konstitutionella och folkrättsliga följder”
740 000 kronor

● ÖVRIGT

Ahlund, Mikael; museichef
Uppsala universitet
”Drömmen om Kina. De svensk-kinesiska kontakterna under 1700-talet”
250 000 kronor

Andersson, Tommy; fil.mag.
Lunds universitet
”Hällristningarna i Högsbyn, Tisselskogs socken, Dalsland”
27 500 kronor

Hagel, Lukas; doktorand
Lunds universitet
”Messianska uttryck: Romarbrevet, Messias och det judiska folket”
260 000 kronor

Hell, Ann-Charlotte; verksamhetsledare
Kungl. Musikaliska Akademien
Musik i militära arkiv
777 875 kronor

Johansson, Karl G.; professor
Lunds universitet
”Forntidssagorna, en svensk översättning”
1 329 000 kronor

Kahlman, Lars; tekn.dr
Lunds universitet
”En biografi över industrialisten Sven Wingquist”
190 000 kronor

Lindén, Johanna; intendent
Gunnebo Slott & Trädgårdar
”Gunnebo – åter till 1700-talet”
750 000 kronor

Litzén, Katarina
Vasamuseet
”Vasapromenaden”
400 000 kronor

Lundberg, Urban; docent
Tidskriften Respons
”Utgivning av Tidskriften Respons”
100 000 kronor

Mattsson, Jonas; chefredaktör
Stiftelsen Forskning & Framsteg
”Utgivning av Forskning & Framsteg”
100 000 kronor

Neuding Skoog, Martin; fil.dr
Försvarshögskolan
”Statskonst och hemligheter: Underrättelseväsendets tidigmoderna rötter”
2 105 000 kronor

Nyberg, Klas; professor
Stockholms universitet
”En bok om sidenfabrikör K. A. Almgrens brevsamling 1858-1882”
25 000 kronor

Nyqvist Thorsson, Anna; fil.dr
Föreningen Västsvensk arkeologi
”Ingegerd Olofsdotter och Husaby – en genetisk länk till Kyivs historia?”
222 867 kronor

Petersson, Fredrik; docent
Södertörns högskola
”Svensk migration och flykt i Transkaukasien, 1917-1939”
370 000 kronor

Skansen, Per Arne; redaktör
Partille Hembygdsförening
”Schmidtska breven”
50 333 kronor

Tingsell, Sofia; fil.dr, generalsekreterare
Riksföreningen Sverigekontakt
”Brev utan mottagare – karolinnernas censurerade postgång”
355 000 kronor

Tullberg, Tomas; fil.mag.
Uppsala universitet
”Monarkier i gungning – prinsessan Ingeborgs värld”
80 000 kronor

Weiss, Nadja; ordförande
Ideella föreningen till minne av konstnären Gunilla Palmstierna-Weiss
”Gunilla Palmstierna-Weiss Arkiv och Stipendium för forskare och konstnärer (arkivdelen)”
495 450 kronor

Donatorerna makarna Torsten och Wanja Söderberg (f. Aminoff).

STYRELSE

Maria Söderberg, *civilekonom, ordförande*
Richard Arvidsson, *professor, vice ordförande*
Torsten Söderberg, *produktutvecklare, ledamot*
Elisabet Söderberg, *filosofie doktor, ledamot*

Wanja Söderberg, *suppleant*
Anna Söderberg, *filosofie kandidat, suppleant*
Sebastian Söderberg, *studerande, suppleant*

KANSLI

Sabina Andersson, *kanslichef, – mars 2025*
Anneli Fällman, *kanslichef, april 2025 –*
Therese Gunnars, *kommunikatör, administrativ samordnare, – oktober 2025*
Viktoria Wester, *kanslisamordnare, augusti 2025–*

VETENSKAPLIGA RÅDGIVARE

Harry Flam, *prof. em. i internationell ekonomi, Stockholms universitet, ledamot av Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien*
Göran K. Hansson, *prof. i medicin, Karolinska Institutet, ledamot av Kungl. Vetenskapsakademien, f.d. ständigt sekreterare*
Claes-Robert Julander, *prof. em. i företagsekonomi, Handelshögskolan i Stockholm, ledamot av Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, f.d. rektor*
Lena Marcusson, *prof. em. i förvaltningsrätt, Uppsala universitet, ledamot av Kungl. Vetenskapsakademien*
Bo Ralph, *prof. em. i nordiska språk, Göteborgs universitet, ledamot av Svenska Akademien*

REVISOR

KPMG AB; Fredrik Sjölander, *auktoriserad revisor, – september 2025*
Azets Revision & Rådgivning AB; Fredrik Sjölander, *auktoriserad revisor, oktober 2025–*

TORSTEN SÖDERBERGS STIFTELSE

har till ändamål att främja vetenskaplig forskning och vetenskaplig undervisnings- eller studieverksamhet av landsgagnelig innebörd varvid företrädesvis de ekonomiska, medicinska och rättsvetenskapliga områdena skall komma i fråga.

STIFTELSEKAPITALET

Torsten Söderbergs Stiftelse grundades den 5 maj 1960 av generalkonsul Torsten Söderberg och hans hustru Wanja, född Aminoff, efter diskussion med barnen som i samband med detta avstod arv. Donationen utgjordes av 20 000 stamaktier i förvaltningsaktiebolaget Ratos (numera Ratos AB). Ratos hade kommit att bli moderföretag till det tidigare familjeföretaget Söderberg & Haak AB, som utvecklades under ledning av Torstens far Olof A. Söderberg.

ANSLAGSGIVNING 2025, kr

Totalt 31 797 400

FÖRDELNING PÅ ÄMNESOMRÅDE, kr

Medicin 13 000 000
 Ekonomi 7 540 000
 Rättsvetenskap 3 369 375
 Övrigt 7 888 025

FÖRDELNING PÅ MOTTAGARE, kr

Karolinska Institutet 8 000 000
 Lunds universitet 4 379 375
 Göteborgs universitet 3 470 000
 Handelshögskolan, Stockholm 2 765 000
 Stiftelsen Tekniska museet 2 500 000
 Försvarshögskolan 2 105 000
 Övriga mottagare 8 578 025

FÖRMÖGENHET, kr

31 december 2025 1 183 213 794

TORSTEN SÖDERBERGS STIFTELSE
Besöksadress: Strandvägen 11, Stockholm
Postadress: Box 5391, 102 49 Stockholm
Telefon: 08-661 52 11
torstensoderbergsstiftelse.se

OMSLAGSFOTON: ANDERS WIKLUND/TT (LAGBOK) , BJÖRN LINDAHL/ AFTONBLADET / TT (GRUVBILD), AUTISM IN FOCUS (HJÄRNBILD)
PERSONFOTON: JAN MARTON: ISAC LUNDMARK, FREDRIK SJÖHOLM: KARL GABOR, HENRIK NILSSON: SVEN LINDVALL, BARBARA SIXT: MATTIAS PETTERSSON,
STEFANOS STAGKOURAKIS: GIADA SPIGOLON, FEDERICO IOVINO: ANDREAS ANDERSSON, INGER ÖSTERDAHL: MIKAEL WALLERSTEDT, MARIYA SENYK:
STEFAN BENGTTSSON, NADJA WEISS: ALEXANDER LARSSON VIERTH/TT, MARTIN NEUDING SKOOG: JOSEFIN SVENSSON, EMMA BELL: JULIANA WOLF GARCINDO
DESIGN & PRODUKTION: NORDSTROMDESIGN.SE, TRYCK: MULTIPLY SOLUTIONS SWEDEN